

Vaenlase rünnakud Eestis ja Leedus varisesid kokku

Ka mujal idarindel purustati või peatati Nõukogude rünnakud Itaalias Aadria rannikuloigus aeti vaenlase läbimurdekatsed nurja

Prantsusmaal ägedaid võitlusi Arras' ja Mons'i ruumis ning Ardennite läänenõlvadel

Führeri Peakorterist, 4. 9. Saksa sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Arras'st loode pool taandusid meie väed pärast vaenlase ägedat rünnakut mõned kilomeetrid põhja poole. Edasised briti ja kanada vägede rünnakud nurjusid Arras' pool põhja pool meie tõkete ees. Mons'ist põhjapoolseis ruumis keeb raske võitlus vaenlase tankijõududega. Ardennide läänenõlvadel ja piki Meuse'i, Sedanist kagu pool tõrjusid meie väed tagasi arvukad vaenlase rünnakud. Brest'i kaitsjad löid ka alle tagasi kõik ameeriklaste raskesti suurtükiväest ja lennukitest toetatud rünnakud. Meie meresuurtükiväe ja rannikupaatide keskendatud tõrjetuli tekitas vaenlasele tõsisid kaotusi. Kohalikud sissemurded Glacise kindluses rüüvati vasturünnakutega pärast ägedat võitlust. Itaalia rinde lääne- ja keskosas tõmbusid meie väed Arnolt tagasi. Vaenlase luureüksused löödi suure kaotusega tagasi. Aadria rannikuloigus ründas vaenlane meie taas värskest kohalolematust vägedega, kasutades suurimal määral materjali. Ranniku-

võitlustes ajasid meie väed nurja vaenlase katsed läbi murda. Lõuna- ja Ida-Karpatides nurjusid Nõukogude rünnakud. Visla sillapeal Baranovist lääne pool toimusid rasked võitlused. Varssavi kirdes ei olnud nõrgemal Nõukogude rünnakul edu. Bugi ja Narevi vahel ründasid Nõukogud taas maadlaste jalaväe ning tankijõududega ning tugevate lahinglennukite üksustega. Raskest võitluses peatati vaenlase läbimurdekatsed vasturünnakus, kusjuures vaenlane kaotas 35 tanki. Leedus ja Eestis varisesid mitmed kohalikud vaenlase rünnakud kokku. Rumeenia lennukiväljal hävitasid lahinglennukid veel 15 lennukit maapinnal ja vigastasid neid rohkelt. Hävitati kaks angaari ja üks kütteõhulaad. Vaenlase pommitajad teostasid üle Barrori rünnaku Mannheimile ja Ludwigsfeldenile püüesid kaitse all. Vaenlase võitluskonnad tungisid Lääne- ja Edela-Saksamaale, rikkudes korduvalt Sveltal eksiterritooriume.

Führeri peakorterist, 3. septembril. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Põhja-Prantsusmaal nurjusid vaenlase Somme'ist ületulekatsed Abbeville'i juures. Eriti ägedad võitlused olid põhja pool Douai'd, kirdel pool Bethel'i ja põhja pool Sedan'i. Brest'i kindluse garnison löi ka alle tagasi kõik põhja-ameeriklaste rünnakud, kes viimaste päevade võitlustes raskelt kannatanud üksused olid sunnitud ühendama uute juurdetoodud vägedega. Vähemad kohalikud sissemurded kindluse eelajal on rüüvitud. Vaenlase verised kaotused olid eriti kõrged. Alnult ühele ühele kompanii võitlusloogu eel loendati 150 surund vaenlast. Marsil läbi Rhone'i oru põhja poole on meie väed plaanikohaselt Lyonist läbi läinud. Tugevad vaenlase rünnakud ida pool tõrjuti tagasi meie tihva julgustavate poolt, kusjuures hävitati üks vaenlase pataljon.

Mereväe julgustava laevad tõrjusid 2. septembri ööl Calais' väinas Inglise kaugelaskes suurtükkide tule all tagasi arvukad vaenlase kildpaatide ja jahipommilennukite rünnakud. Sealjuures uputati üks vaenlane kildpaat ja tulistati alla neli vaenlase jahipommilennukit, üks oma laev liks kaduma, kaks järgmist said vigastada.

Peale viienädalast vihaat heitlust vaenlase mitmekordset ületulevate jõududega allus kangelaslik Die de Cevenne'i mereväealase garnison mereväe suurtükiväe reservi-oberleitnant Seuss'i juhtimisel vaenlase ületulevate, peale selle kui rulluvate õhurünnakute ja vahetpidamata laevastiku suurtükiväe tule lööbi ka viimased veel kasutamiskõlblikud reivad ja positsioonid olid purustatud. Itaalias jätkas vaenlane tugevama suurtükki ja soomusjõudude rakendamise oma

suurrünnakut Aadria mere rannikul umbes 20 kilomeetri pikkusel rindel edasi. Eriti vihased olid võitlused rannikuteel loode pool Pesaro, millest ka vaenlase laevastikusuurtükid osa võtsid. Eeskujuliku vastupanutahetega takistasid meie diviisid siin ka alle jälle vaenlase läbimurdekatsed loode suunas, 55 vaenlase tanki hävitati.

Lõuna- ja Ida-Karpatides tõrjuti tagasi need ägedad Nõukogude rünnakud. Mujal idarindel toimusid alnult kirdel pool Varssavi suuremaid võitlusi. Kõik bolševike läbimurdekatsed tõrjuti ka siin alle tagasi, kusjuures hävitati 35 vaenlase tanki.

Varssavi vaimilise puhastati peale ägedat võitlust täiesti maaalustest. Lahinglennukid hävitasid rünnakul ühele Rumeenia lennukiväljale maale asetatud 11 lennukit ja ühe suure lennukite-angaari.

Kolm viimast võitluspäeva Balti rindel

Riias, 4. 9. Sõjaväelisel poolt teatatakse: Võitlusrummi lääne pool Miltavi kuni Ida pool Bauskist sooritas vaenlane oma elav luuretegevuses korduvalt tugevaid üksikute tankide poolt toetatud tulemusteta rünnakuid. Balti rinde idaosas piirdusid Nõukogud vastastikkuse luure- ja rünnakurühmadega

tegevuses alnult kohalike pealetungidega, mis tõrjuti. Meie oma suurtükivägi võitis vaenlase järeleööliklemise mõjuga tule alla.

Riias, 3. 9. Sõjaliselt poolt teatatakse: Võitlusrummi Miltavist lääne pool ning Bauskist ida pool teostas vaenlane oma elava luuretegevuse jooksul korduvalt tugevaid,

üksikute tankide poolt toetatud tulemusteta rünnakuid.

Balti rinde idaosas piirdusid Nõukogud mõlemapoolse luure- ja rünnakurühmadega tegevuse juures esialgu kohalike rünnakutega, mis tagasi tõrjuti. Meie suurtükivägi võitis vaenlase järeleööliklemise mõjuga tule alla.

Riias, 2. 9. Sõjaliselt poolt teatatakse: Kogu Balti rindel ei arenead reedel mõlemapoolse luuretegevuse juures suuremaid võitlusi. Nõukogude vägede ümbergrupeerimisele asetub vastu meie vägede tugevdamine.

Võitlustes otse Tartu ja loode pool osutas 87. Saksa-Tüürling jalaüksus kindralleitnant vabahärra von Strachwitz'i juhtimisel koos kolme Eesti pataljoni silmapaistvat vaprust. Kaks arvukate tankidega ja tugeva suurtükiväega Emajõe põhjakaldale tunginud Nõukogude laskuridivisali said hoogsa vasturünnaku lööbi ja nad paisati üle jõe tagasi. Ägedates võitlustes, mis ülevaadet takistas raba- ja metsamaastikus kujanenid eriti raskes, tekitasid Saksa-Tüürling granaderid koos oma eesti kamaadidega eelmiste suure verekaotuse. Vaenlane kaotas ka rohkesti materjali. Olemasoleval andmel tehti lööbi viimase ajal 37 vaenlase tanki ja sellele iseloomulikke laetisi võitlusvõimetaks, 56 suurtükki ja rasket tankitõrjekahurit, üks kogulaekahur, suur arv granaadilheitlaid, kuulipildujaid, käsitudrelvi ja veoautosid hävitati või saadi saagiks.

3. lennukiväe, eriti aga Kuhlmei võitlusüksus, teostas Tartu juures maavägede rünnakut silmapaistvalt.

Soome võitis vastu Nõukogude tingimused

Sidemed Saksamaaga katkestati ja nõutakse saksa vägede lahkumist

Helsingist, 4. 9. Soome valitsus on Inglise ja Ameerika survel otsustanud katkestada sidemed Saksamaaga ja võitis vastu Nõukogude Liidu poolt esitatud tingimused.

Berlinist, 4. 9. Tingimuste kohta, mida Nõukogude Liit on Soome valitsusele esitanud, teatatakse nüüd, et Moskva on Soomele nõudnud relvarahu läbirääkimiste eeltingimuseks, et katkestaks sidemed Saksamaaga ja nõuks Saksa sõjaväelt, et see hiljemalt 15. septembriks Põhja-Soomest lahkub. Alles siis, kui Soome nendele eeltingimustele kiitusega on oma kaitset ilma jäänud, tahetakse Moskvas vastu võtta Soome valitsuse delegatsiooni relvarahu tingimuste ülemõeldamiseks.

Amsterdamist, 4. 9. Reuter avaldab Nõukogude Liidu telegraafiagentuuri teate Soome peaminister Hackzell'ile laupäeval peetud kõne kohta, kus see kõne võetakse kriitika alla. Nõukogude agentuur heidab Hackzellile ette rea tähtsate tõsi-

asjade võltsimist. Nii olevat ta ebatäpsalt teatanud Nõukogude vastuse aja Soome ettepanekule, mis toimus 25. augustil. Eriti mõistetakse hukka, et Hackzell jättis ütlema, mis peab toimuma, kui sakslased 15. septembriks Soomest oma vägesid ära ei tõmba. Ka Nõukogude nõudmist pärast sidemete katkestamist Saksamaaga ei olevat Hackzell maininud.

Helsingist, 4. 9. Soome informatsiooni-büroo avaldas järgmise kommünikee: Soome valitsus on sidemed Saksamaaga katkestanud ja nõudnud saksa vägede tagasitõmbamist Soomest hiljemalt 15. septembriks. Kui saksa väed nimetatud ajaks ei ole tagasi tõmbunud, võetakse neilt relvad ja nad antakse liitlastele sõjavangidena välja.

Amsterdamist, 4. 9. Reuteri diplomaatlik korrespondent seletab Soome valitsuse otsuse kohta jõuda kokkuleppele Nõukogude Liiduga, et Soome on alustanud moodapääsmatusele, osutamata aga vähimatki kahetsusmärki. Soomlased peavad kapiteuleruma vastuvõetavaks ja võima vastu Moskva poolt neile dikteeritud tingimused. Iga teine seletus oleks „mäng sõnades“, millega tahetakse soome rahvale allaneelatatavat pilli magusamaks teha.

Tammelehis Cezembre'i kaitsejale

Berlinist, 4. 9. Führeri annetas Die de Cezembre'i reservohvitserile mereväesuurtükiväe ülemleitnantide Richard Seussile tema sõjaliselt tähtsa Cezembre'i saarepositsiooni kaitset osutatud fanaatilise vastupanutahte ja tema inimvõimete piirini küündiva vapuse eest Tammelehis Raudristi Rüütliristi juurde.

Berlinist, 4. 9. Ülemleitnant Seuss saatis Kanad saarte merekomandandile järgneva sõfereerimata raadiosõnumi: „Pärast rasket heitlust, pärast viimaste relvade ja varjendite täielist hävitamist vaenlase poolt ja oma sõdurite jõu lõpul annan ma alla.“

Pärast seda pole enam Cezembre'ilt saabu-

kehtnud võitlus inglaste ja ameeriklaste õhust, merelt ja maalt toetatud katkestamatute koondatud rünnakute vastu. Seuss, tema mereväesuurtükiväelase ja nende saavutused on alinukordsed. Sõjaajalugu tunneb alnult vähe näiteid, et ohvitser oma vägede eesotsas nii lootusetus olukorras võitles kuni oma kõigi relvade järgit hävitamiseni ja takistas seega vastaste nõudlaid talle strateegiliselt erakordset tähtsa eesmärgi saavutamist, nii et ta lakkamatult oli sunnitud oma võitlusjõut mitmekordset ülekaalukate igalliki väeasade rakendamiseks, mida niisil ei saanud mujal kasutada. „Cezembre“ on seega muutunud kõigi sõjaliste vooruste ülmaks kehastuseks ja on eeskujuks rindele ja kodumale.

liku uniooni erakonna juhi Maurice Duplessis'i juhtimisel Kanada uus valitsus. Natsionaalse uniooni erakond saavutas Kanada valimistel häälteenamuse laboristide ja liberaalide koalitsiooni üle.

Meie ajalehe järgmine number ilmub kolmapäeval, 6. sept. varahommikul

Rüütlirist kahele ohvitserile 20. Eesti SS-diviisist

Saksa sõjajõudude ülemjuhatus hinnang obersturmbannführer Riipala ja hauptsturmführer Maitla teenetele Narva tõrjelahinguis

Rüütliristikandja obersturmbannführer Harald Riipala.

SS-PK. Saksa sõjajõudude kõrgeima juhi poolt annetatud kahele eesti ohvitserile, obersturmbannführer Harald Riipalale, rigendendikmadrör 20. Eesti SS-diviisist, ja hauptsturmführer Paul Maitlale, pataljoniülema samas rügemendis, Raudristi Rüütliristi. Kõrge sumärgi obersturmbannführer Riipalale andis Die 3. germaani soomuskorpuse komandör, tammelehis ja mõõkadega Rüütliristi kavaler oberguppenführer Stelner.

Rüütliristid mainitud kahele ohvitserile on hinnaagiks nende isikliku vapusele ja esikujulikele juhtimisele, millest nad osutasid Narva rinde raskes, kuid täieliku eduga kroonitud tõrjevõitlustes.

20. Eesti SS-rüütliristikandja (esimene oli Major Rebane ja teine untersturmführer Nijgseks) obersturmbannführer — kolonelleitnant — Harald Riipala (end. nimi Reibach) on sündinud 13. veebruaril 1912. a. Peterburis. Tema vanemad pidasid tol ajal vene tsaaririigi pealinna lähedal rendimõisa. Üles kasvas ja koolihariduse sai Harald Riipala aga vabas ja iseseisvas Eestis, kuna vanemad asusid talu pidama Tartumaale Saare valda.

Olles 1932. aastal lõpetanud Tartus Hugo Treffneri gümnaasiumi klassikalise haru, astus Riipala Tartu ülikooli õigusteaduskonda. Järgneval aastal astus R. sundaga teenima 3. üksikus jalaüksuspataljoni Valgas. Astudes samal aastal Eesti sõjakooli aspirantide klassi, lõpetas R. selle kursuse 1934. aasta suvel ja lõpetati lipnikuks. Siigisel astus R. väe teenistusse tõttu pooleli jäänud õpinguid Tartu ülikoolis jätkama.

Juba sama aasta 1. septembril kutsuti Harald Riipala uuesti väeteenistusse ning määrati Eesti sõjakooli juurde instruktoriks. Sellest päevast algaaski H. Riipala aktiivohvitseri karjäär Eesti sõjaväes. 1935. a. sooritas ta katsed Eesti sõjakooli tegevsohviteride klassi. Lõpetades selle kursuse 1937. a. ühendati R. nooremleitnandiks ning määrati teenistusse Narva 1. jalaväerügemendi. Narvast viidi R. 1940. a. üle Tartu sealse kaitse liidu maleva juure instruktoriks. Sellel kohal

teenis ta kuni Eesti okupeerimiseni punavägede poolt.

Russikas käsi ja vihane omaist võimetusest, pidi nooremleitnant Riipala koos teiste eesti ohvitseridega ja kaitsealiidu juhtidega vaatama pealt, kuidas Eesti Vabariigi valitsus oli Moskva survele sunnitud likvideerima kaitsealiidu, milles bolševikud nägid karde-tavat vastast oma edaspidisteks kavatsusteks. Sama võimetult pidid nad jälgima, kuidas punaväe soomusmasinate varjus lavastati Eesti „riigipööre“, kõrvaldati Eesti aaduslik valitsus ning Eesti vabariiklik sõjavägi formeeriti ümber punaväe polkudeks. Ühe neist polkudest, Elvas formeeritusse, määrati rühmaülemana teenima ka nooremleitnant Riipala. Vastikustundega asendades eestlased oma rahvuslikud vormitunnused punaväe omadega. Selles nähti „endaalandamist“, kuid mehed tahsid igal võimalusel jääda relvade juure, et esimesel soodsal hetkel astuda välja oma vägistatud kodumaale ja rahva kasuks.

Sõja puhkedes Suur-Saksamaa ja Nõukogude Liidu vahel ei usaldanud Moskva võimukandjad eesti rahvuslike väeüksusi jätta Eestisse. Polgud segati venelastega ning viidi Venemaaale. Ka n-leitnant Riipalul tuli alustada marssi Venemaaale. Kuid sõdima Eesti rahva veriväenlane — bolševismi eest ei suutnud punakomissarid sundida noort, vaba Eesti pinnal kasvanud ning algavast rahvustundest hingestatud ohvitseri. Nagu paljud teisedki eesti ohvitserid, põgenes R. punaväest, võttes kaasa oma rühma eestlastest alljuhte, ning ning võitles enese rindes läbi saksa vägede juure.

Vangilaagris veedetud aeg hoidis R. mõnda aega eemal võitlustest, kuid ei kõrgutanud temas veenet, et Eesti tulevik sõitub vaid eestlaste võitluspanusest enamuse vastu. Ta gasi Eestisse saabus R. 1942. a. aprillis ning sama kuu 10. astus ta vabatahtlikult teenistusse 38. Eesti vabatahtlikku rindepataljoni. Lahingutes Pihkva juures juhtis R. mainitud üksuse kompaniid. 1942. aasta 1. septembril ühendati R. ülemleitnandiks.

Stalingradi raskes lahingus ning hiljem

(Järg 2. leheküljel)

Nurjunud ofensiiv Ida-Preisimaa vastu

Vaenlase poolt saavutatud sissemurruks on tähtsusetud

Äge lahing piki Belgia piiri

Berlinist, 4. 9. Peaaegu pikki kogu Prantsus-Belgia piiri möllab äge heitlus, mis oma eri faasides näitab ikka jälle neidsamu iseloomulikke tunnuseid, nimelt liitlaste rünnakitippude pealetungi toetatuna terroristidest, tõrjevõitlusi erinevate saksa tõkete positsioonide juures ning jalaväe tankide järele, mis talle teed rajavad, võitlust anglo-ameeriklaste üksuste massiga, mis järgneb tihedalt tankidele.

Pärast seda, kui kanada väed mõlemal pool Abbeville'i pettusid Somme'i suudesse, pöördusid kanada-briti üksused kirdel poole ja tungisid edasi Belgia piiri suunas. Saksa tõrjepositsioonid, mida ikka jälle tankidega rünnati, külvati üle lakkamatute õhurünnakutega. Nii õnnestus anglo-ameeriklastel pikteid ida suunas pinda võita. Kõrvalteedel boisdid relvade ja laskemoona õhu kaudu varustatud Belgia terroridid teid lahti.

Valenciennes-Mons-Mauberge kolmnaugas, milles Mons asub Belgia territooriumil ja teised kaks linna Prantsusmaal, toimus ägedaid võitlusi. Selles tihedasti asustatud tööstuspiirkonnas ei leia tankid soodsat maastikku, nii edenevad nad väga aeglaselt kirdel suunas.

Ikka jälle ründasid saksa tõrjepool vaenlast võitlusrummi Dondredi ja Sambre'i jõgede vahel. tekitades talle rasked kaotusi. Väikesed iseseisvad üksused, mille etalaks on tankidega võidelda, või siis laialdased tõkked, mille eesmärgiks on peatada jälgivat jalaväge, teevad vaenlasele suurt talti. Põhja-Belgia ruumis seisavad liitlaste üksused.

tungides Charleville'i juures kaugemale lõunasse, kaitset rünnakute vastu lõunast. Sedanist lõuna pool on saksa väed moodustanud tõkke piki Meuse'i, mille vastu pörkasid pühapäeval kõik ameerika vägede rünnakud. Oma Meuse'i invasiooniruumi baasidelt alustasid ameeriklased uusi rünnakuid Lorraine'i nõva suunas.

Prantsus-Belgia-Luksemburgi piirirungal toimus Longvy juures ning Moseli ääres Pont a Moussonis ning Toulis läheduses rasked võitlused.

Bretagne'is alustasid anglo-ameeriklaste uuesti suurelaadseid rünnakut Brest'i kindluse vastu kolmelt küljelt. Nende tugevat survet asub kindluse lääneküljel, kus neil oli ka suurimad kaotusi. Mõned väikesed sissemurruks kindluse idapooli puhastati lahivõitlustes või rüüviti. Lakkamatud õhurünnakud jätkuvad kindluse piirkonna vastu.

Eraldusliikumised Lõuna-Prantsusmaal

Lõuna-Prantsusmaal jätkusid saksa eraldusliikumised Lyon'i ruumis kavakohaselt piki Saone'i jõge. Juura mägede läänenõlvadel tungisid põhja-ameeriklased edasi, et ette jõuda saksa vägede tiibadest. Chatillonist kirdel pool, Chalons sur, Saone juures püüdis nad tungida saksa eraldusliikumiste idatiiba. Neid peatas aga saksa üllatusrünnak hajutades nad täielikult.

Relvastatud prantsuse erastikute katsed rünnata Saksa eelvägesid, nurjusid saksa tiivavägede vastu, mida soodustasid miinitõkked saksa vägede poolt taandumiseks kasutatava maa-ala servadel.

